

Liz
Behmoaras
*Sevmenin
Zamanı*

Türk
Edebiyatı
Roman

Liz Behmoaras Kitapları

Türkiye'de Aydınların Gözüyle Yahudiler
Kimsin Jak Samanon?
Yüzyıl Sonu Tanıklıkları
Mazhar Osman: Kapalı Kutudaki Fırtına
Bir Kimlik Arayışının Hikâyesi
Suat Derviş: Efsane Bir Kadın ve Dönemi

Sevmenin Zamanı
Sen Bir Başka Gittin
Alman Subayın Evi
Lale Pudding Shop
Köpek
Küçük Dev Kadın Azra

SEVMENİN ZAMANI

Toplu Eserler – 5

Yazan: Liz Behmoaras

Yayına hazırlayan: Sevim Erdoğan

Yayın hakları: © 2026 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Doğan Kitap'ta 1. baskı / Kasım 2011

2. baskı / Mart 2026 / ISBN 978-625-8593-22-8

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Geray Gençer

Sayfa uygulama: Gökçen Yanlı

Baskı: Ayhan Matbaa Basım San. Tic. Ltd. Şti.

Mahmutbey Mah. 2622 Sok. No: 6/41

Bağcılar - İSTANBUL

Tel. (212) 445 32 38 / Faks (212) 445 05 63

Sertifika no: 44870

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Sevmenin Zamanı

Liz Behmoaras

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

Bakan, dinleyen anlamaya çalışan bir yazar: Liz Behmoaras

2025 yılında aramızdan ayrılan Liz Behmoaras, ardında yalnızca kitaplar değil; dikkatle bakmayı, dinlemeyi ve hatırlamayı öğreten güçlü bir yazarlık tavrı bıraktı. Gazeteci, çevirmen, editör ve yazar kimliklerini birbirinden ayırmayan Behmoaras için yazmak; tanıklık etmek, sorumluluk almak ve çoğu zaman zor ama gerekli soruları ısrarla gündemde tutmak demekti.

Gazetecilikten biyografiye, söyleşiden romana uzanan yazarlık serüveni boyunca Liz Behmoaras, yazıya hep bir sorumluluk duygusuyla yaklaştı. Bu nedenle metinlerinde kimlik, aidiyet, hafıza ve birlikte yaşama meselelerine yer verdi.

Biyografi kitaplarında, kişisel hafızayla tarihsel anlatı arasındaki geçişken alanı yokladı. Söyleşi kitaplarında entelektüel tartışmaları gündelik dilin içine çekti. Romanlarında ise geçmişin bugünle nasıl konuştuğunu, sessiz kalanların hikâyelerinin nasıl yankılandığını işledi. Türler değişse de metinlerin merkezindeki odak noktası aynı kaldı: görmezden gelineni görünür kılmak, kolay cevaplardan kaçınmak, karmaşıklığı olduğu haliyle bırakabilmek.

1950 yılında İstanbul'da doğan Liz Behmoaras, Fransızca, Türkçe, İspanyolca ve Rumcanın konuşulduğu çok dilli bir evde büyüdü.

Notre Dame de Sion Fransız Lisesi'nden mezun olduktan sonra çeşitli yayınevleri için edebi çeviriler yaptı; yerli ve yabancı yayın kuruluşlarında serbest gazeteci olarak çalıştı. 1986-1996 yılları arasında *Şalom* gazetesinde görev aldı. Bu süreçte *Nokta* dergisine, *Yeni Yüzyıl* ve *Cumhuriyet* gazetelerine; ayrıca Fransa'da yayımlanan *Libération*, *L'Arche* ve *Tribune Juive* gibi yayın organlarına yazılar yazdı.

Yazarlığa bir söyleşi kitabıyla adım attı. *Türkiye'de Aydınların Göziyle Yahudiler'in* (Gözlem Yayınları, 1993) ardından yayımlanan *Kimsin Jak Samanon?* (Sel Yayıncılık, 1997) biyografi türündeki ilk çalışması oldu. Büyükannesinin anılarını merkezine alan bu kitapta, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e uzanan çalkantılı bir tarihsel dönemi; cemaat yaşamının gündelik pratiklerini ve devletle kurulan ilişkiyi kişisel bir anlatı çerçevesinde ele aldı.

Yüzyıl Sonu Tanıklıkları / Akdenizlilik, Kimlik ve Entelektüalizm Üzerine... (Sel Yayıncılık, 1998) adlı kitabında Amin Maa-louf, Orhan Pamuk, Bernard-Henri Lévy, Umberto Eco ve Çetin Altan gibi isimlerle yaptığı kapsamlı sohbetleri bir araya getirdi.

Ardından gelen biyografi kitaplarında, yakın tarihin farklı yüzlerine odaklandı. İki yıllık titiz bir araştırmanın ürünü olan *Mazhar Osman: Kapalı Kutudaki Fırtına*'da (Remzi Kitabevi, 2001) Mazhar Osman'ın hayatını edebi bir anlatıyla romanlaştırdı. *Bir Kimlik Arayışının Hikâyesi*'nde (Remzi Kitabevi, 2005), Kemalizm ve Türkçülük ideolojileriyle güçlü bağlar kurmuş Moiz Kohen'in, bilinen adıyla Munis Tekinalp'in yaşamını merkeze aldı. Ardından *Suat Derviş: Efsane Bir Kadın ve Dönemi* (Remzi Kitabevi, 2008) geldi. Bu çalışmada Suat Derviş'i sınıf, siyaset, kadınlık ve yazarlık gerilimlerini aynı bedende taşıyan, çok katmanlı bir figür olarak ele aldı. Kitap Bulgarca ve Arapçaya çevrildi.

Bu arada Ayşe Kulin, Alev Alatlı ve Nurşen Mazıcı ile ortak bir çalışmaya imza attı: *Yalnız Değilsin* (Destek Yayınları, 2009). Bu kadınları birleştiren ortak payda, Türkiye'ye duydukları derin bağıdır.

Liz Behmoaras'ın romana geçişi, yine tarihsel bir dönemi arka plana aldığı *Sevmenin Zamanı* (Doğan Kitap, 2011) ile oldu. Bu kitabı Rusçaya ve Macarcaya çevrildi. Ardından *Sen Bir Başka Gittin* (Doğan Kitap, 2015), *Alman Subayın Evi* (Doğan Kitap, 2017), *Lale Pudding Shop* (Doğan Kitap, 2020) ve *Köpük* (İthaki Yayınları, 2023) yayımlandı. Söyleşi ve biyografi kitaplarında olduğu gibi romanlarında da kimlik, aidiyet ve hafıza sorunlarına odaklanmayı sürdürdü.

Liz Behmoaras, son kitabı *Küçük Dev Kadın Azra* (Kırmızı Kedi, 2024) yayımlandıktan kısa bir süre sonra, 14 Şubat 2025'te aramızdan ayrıldı.

Doğan Kitap olarak, yazarın uzun süredir baskısı bulunmayan ilk kitaplarını da kapsayan külliyatını okurla buluşturmakta mutlu muyuz. Zaman içinde erişimi zorlaşmış bu metinlerin

bugün hâlâ güncelliğini ve düşünsel önemini koruduğuna inanıyoruz. Bu külliyat, Liz Behmoaras'ın metinlerinin farklı dönemlerde yeni anlamlar üretebildiğine ve okurla yeni karşılaşmalara açık olduğuna duyulan inançla hazırlandı. Çünkü bu metinlerde hatırlama, yüzleşme ve birlikte yaşama soruları her okumada yeniden karşılık buluyor.

Sevgili Liz Behmoaras'ı, üretkenliği kadar nezaketi, dinmek bilmeyen merakı ve araştırma tutkusuyla da hatırlayacağız.

Anısına saygıyla...

Doğan Kitap

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

*Artık hayatta olmayan sana,
yillar önce verdiğim söziin anısına...*

Her şeyin zamanı,
ve gökler altında her işin vakti var...

Vaiz 3:1

*Yaşanacak şeyler yaşanmalıdır, zaman savururken altındaki-
leri.*

*Sevinç içinde olduğumuzda gözyaşlarını aklımıza getirme-
miz zordur, keza dans ederken matemi göze almak ya da etrafı-
mızda her şey yıkılırken her şeyin yeniden inşa edilebileceğini
hayal etmek... Yine de bütün bunları aynı devinim içine dahil
edebilmeli insan, kadercilik ve keyfiyetin var olmadığını, en zor
anlarda bile, bezgin olması için bir neden bulunmadığını hatırlayıp da...*

*Zaman insanoğluna armağanlar sunan bir hazine değildir.
Hiçbir dakikasının içinde bir şey yoktur. Her dakikası, insanoğlu
onu ne yapacaksa sadece odur. Ve böylece içkindir zaman, her
var olanın zerresinde.*

*Zaman bize hediye edilmiş boş bir defter gibidir, ne yazılırsa
o okunur.*

Yas tutmanın zamanı

Aralık 1990

Ulus

“Mezar taşını yıkamamı, temizlememi ister misiniz doktor bey?” diye sordu mezarlığın bekçisi.

“Sonra” dedi, hitap ettiği adam.

Babasının mezarının başından ayrılıp çıkış kapısına doğru yönelmekteydi yazar, yanından geçerken adımlarını yavaşlatarak, göz ucuyla yeni gelene baktı. Bekçinin, “doktor bey” diye hitap ettiği kişinin siması, kendisine hiç yabancı gelmiyordu. Uzun boylu, zayıf, yaşlıca biri... Elinde, herhalde mezarlığın kapısında satın almış olduğu bir buket kış sümbülü vardı. Mezarlık ziyaretine gelenlerin çoğu gibi, koyu güneş gözlüğü takmıştı. Başı açık, beyaz saçları yaşına rağmen gür ve kıvrıktı. Herhalde Yahudi değildi.

Yazar önce adımlarını yavaşlatıp sonra olduğu yerde durarak ona bir süre daha baktı. Densizlikti, biliyordu, ama adamın hareketlerini izlemekten kendini alamıyordu. Tarifi zor nedenlerden dolayı, girdiği yerde hemen dikkatleri üzerine çeken insanlardan olmalıydı.

O ise izlendiğinin farkında olmaksızın bir mezar taşının önünde durmuştu. Eğilip çiçeklerini taşın üstüne bıraktı. Aralık ayıydı ve parlayan güneşe rağmen hava oldukça soğuktu. Üstündeki uzun siyah paltoya sıkıca sarındı. Boynuna dolanmış fuları eliyle düzeltti... Bunları yaparken, fısıltı halinde kendi kendine konuşuyor gibiydi.

Belki de Yahudi'ydi ve dua okuyordu, ama öyle olsaydı başını mutlaka örtmesi gerekirdi.

Kısa bir süre ayakta durduktan sonra çömeldi, mezar taşını iki eliyle tuttu ve fisildamaya devam etti.

Bekçi bu arada yazarın yanına yaklaşmıştı, kulağına eğilip "Doktor İsmail Bey buraya sık sık gelir, bana bir kere, hanımıyla hasret giderdiğini söylemişti..." diye izahat verme ihtiyacını duydu.

Demek oydu! İsmail Bosnalı. Ünlü cerrah!

Bir zamanlar insanlar onun tarafından ameliyat edilmek için sıraya giriyorlardı. Alanında hep ilklere imza atmıştı. Siyasete de girmişti. 12 Eylül'den sonra siyasete bulaştığını yazmıştı dönemin medyası... Daha sonraları hakkında dedikodular da işitilmişti; çok içki içtiği, ellerinin titrediği, artık mesleğini icra edemediği söyleniyordu.

Karıyla hasret gidermeye gelmiş demek...

Yazar, karısının adını da hatırlayıverdi birden: Frida. Frida Şulman... Galiba babasının çocukluk arkadaşıydı ya da Tünel semtinde bir apartmanda komşusu, belki de uzak akrabası, tam olarak bilemiyordu. Ama Frida'nın bir Müslüman'la evlenme kararının, ailesinde neredeyse bir trajediye yol açtığını duymuştu. İkisinin çok büyük bir aşk yaşadıklarını da...

İsmail Bosnalı bu arada ayağa kalkmıştı; eliyle paltosundaki toz zerreciklerini silkeleyip fularını yeniden düzelttikten sonra, demir parmaklıkları büyük kapıya doğru yürüdü. Bütün fotoğraflarında bir geçit törenindeymiş gibi hep dimdik durduğunu hatırladı yazar; oysa şimdi sırtı iyice kamburlaşmış, yüz hatları gerginleşmiş, teni grileşmişti; donuk, bıkkın, karamsar bir ifadesi vardı. Sanki o an, o mezarlıkta, ölüm aniden gelip onu da yoklamıştı.

Dışarı çıkmadan, etrafında pervane olan bekçiye bahşiş verdikten sonra ona, "Çocuğu hastaneye getir, bir şeyler yapmaya çalışırım elbette" diye bir vaatte bulundu.

Ünlü cerrah gittikten sonra, yazar dayanamayıp onun başında durmuş olduğu mezar taşına yaklaştı. Yazılanları okudu:

"Frida Bosnalı, 1921-1965"

Demek, karısı nispeten genç yaşta ölmüştü. O ise yirmi beş yıl sonra, hâlâ mezarının başında "hasret gidermeye" geliyordu. Nasıl bir sadakatti bu!

Bekçi tekrar yanına geldi.

"Buranın benden önceki görevlisi anlatmıştı; sizinkiler Müslüman biriyle evlendi diye kadıncağızı mezarlığınıza gömmeyi kabul etmemişlermiş önce, çünkü bu yaptığı sizde büyük günah sayılırmış" dedi, âdeta suçlayıcı bir edayla.

"Öyle mi? E, sonunda ne oldu da kabul ettiler?" diye sordu yazar.

"Ne olacak! Doktor beyin dünya kadar önemli tanıdığı var. İstanbul'un altını üstüne getirmiş, vali mali, bakan falan derken, sonunda hanımını buraya aldirtmayı başarmış. Genç de sayılırmış kadıncağız vefat ettiğinde... Yazık! Toprağı bol olsun, dinince dinlensin!"

"Âmin!"

"Kansermiş, diye duydum. Menhus hastalık onu birkaç ayda götürmüş. Hayat işte! Bir varsın, bir yoksun..."

Frida artık yoktu ve İsmail için yas tutmanın zamanıydı.

Frida ile İsmail'in yaşadıkları büyük aşkı anlatma fikrinin yazar-da yer etmesi, galiba o güne rastlar; aradan yıllar geçip İsmail de öldükten sonra nihayet yazmaya koyulduğunda, kitabına mezarlıkta geçen, pembe roman tadındaki sahneyle başlaması ondandır. Ardından da, 1940 yılının güneşli bir Eylül sabahına doğru yol almıştı... İki tıp talebesinin, o zamanki halleriyle, ufak tefek esmer genç kız ile uzun boylu mavi gözlü delikanlının tanıştıkları sabaha...

İnsanın, insanlığın ve tüm dünyanın çıldırmış olduğu, bağnazlığın ve ötekileştirmenin erdem sayıldığı bir dönemdi...

Yazar bu kitapta, böyle bir dönemde filizlenen aşkları uğruna Frida ile İsmail'in yaşadıkları acıları, karşılaştıkları zorlukları, verdikleri mücadeleleri onların sesiyle anlatmak... Aynı devinin içinde aşkı, nefreti, sevinci, matemi, savaşı, barışı, yıkmayı ve inşa etmeyi nasıl yaşadıklarını, zaman denen o boş deftere neler yazdıklarını aktarmak ve... Hâlâ hayattaymışlar gibi, birbirlerine âşık, geleceğe gülümseyen, el ele görüntülerini yansıtmak istedi.

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

**Şimdi ne oluyorsa, geçmişte de oldu,
ne olacaksa, daha önce de olmuştur.
Güneşin altında yeni bir şey yok.**

1940'lı yılların ilk yarısı... Dünyanın kaderini değiştiren, yaşamları altüst eden ve artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı İkinci Dünya Savaşı yılları...

İnsanlık savaşın, hoşgörüsüzlüğün girdabına kapılmış akıl almaz bir hızla yok oluşa doğru sürüklenirken, İstanbul Tıp Fakültesi'nde okuyan, biri Müslüman diğeri Yahudi iki genç aşka düşer. Her şeye rağmen ve herkese inat...

Frida'nın ailesi Odessa'dan, İsmail'in ailesi Balkanlar'dan göç etmiştir. Zoraki göçlerin İstanbul'da buluşturduğu iki ailenin dramına eşlik eden bu büyük sevgi, nefretin hüküm sürdüğü bir çağda insan kalabilmenin imtihanıdır.

İmkânsız bir aşkı merkeze alan *Sevmenin Zamanı*, savaşın yol açtığı yıkımı, milliyetçiliğin ve ötekileştirmenin gündelik hayata nasıl sızdığını gözler önüne seriyor. Struma'nın karanlığından Varlık Vergisi'nin yarasına uzanan o kırılğan dönemde savaş yıllarının Türkiye'si'ne nadir rastlanan bir edebi tanıklık sunuyor.

Söyleşi ve biyografi türünde önemli eserlere imza atan Liz Behmoaras'ın ilk romanı *Sevmenin Zamanı*, bağnazlık ve ırkçılığın yıkıcılığına rağmen mutluluğu "inşa etme" gayretlerine dair sıcacık, ama sarsıcı bir eser.

